

Виступ Президента України під час заходів у зв'язку з 30-ми роковинами Чорнобильської катастрофи

*На березі Прип'яті спить сатана,
прикинувся, клятий, сухою вербою.
На березі Прип'яті — березі - на —
ріки, що колись була голубою.*

*Стоїть йому атомна чорна свіча.
Лежать йому села в біді і розрусі.
Уп'явся в пісок пазурями корча,
свистить йому вітер в дуплястому вусі.*

*Він скрізь по хатах понаписував мат.
Ікони покрав. Загубив респіратор.
Тепер захотілось йому подрімати.
Оце його царство. Він тут імператор.*

Шановні пані та панове! Ваша Високоповажносте, Пане Президент. Дорогі співвітчизники, які дивляться нас зараз по телевізору і весь світ, який сьогодні солідарний з Україною!

Глибше і проникливіше, а ніж Ліна Костенко, про Чорнобиль ще не написав ніхто, - хоча вже й минуло тридцять років з часу тієї жахливої біди. На історичному шляху, яким крокує український народ, чорнобильська трагедія розташувалася приблизно на півдорозі від нацистської окупації до російської агресії. Вона стала найбільшим нашим випробуванням між Другою світовою війною та війною, яку проти України розв'язала Москва.

В той час, коли все ще потрібні колосальні ресурси на подолання наслідків Чорнобильської катастрофи, коли конче необхідні великі кошти на соціальну підтримку ліквідаторів і потерпілих, - ми мусимо витратити на оборону та безпеку ледве не п'яту частину видатків нашого бюджету.

Яке дивне сплетіння різних причинно-наслідкових зв'язків! Чорнобиль певною мірою став катализатором розпаду СРСР, сприяв появі в Україні опозиційних антиімперських рухів і наближенню нашої Незалежності. Водночас він породив і потужні нуклеарні фобії і антиядерні настрої. Постчорнобильське суспільство неначе підштовхнуло тодішню владу до рішення про відмову від атомної зброї.

Несприйняття Кремлем самостійності України та відсутність дієвих гарантій безпеки без'ядерної України в недоброї пам'яті Будапештському меморандумі в свою чергу спровокували напад Росії на Україну. Російська агресія, по-перше, підірвала довіру неядерних держав до режиму нерозповсюдження цієї зброї, а, по-друге, створила загрозу повторення атомної катастрофи на території нашої держави.

І хай це нікому не видається утопією! Не забуваймо: активні бойові дії точилися за кількості кілометрів від Запорізької АЕС. Росія готувала повномасштабну війну проти України. Як мінімум – планувала військові дії та безлад на більшій частині території нашої держави. В тому числі там, де розташовано чимало небезпечних об'єктів.

Ми вдалися до посилення заходів безпеки на АЕС; захищаємо їх від можливих атак з боку терористично-диверсійних груп в гібридній війні.

Нашим унікальним досвідом забезпечення фізичного захисту радіоактивних матеріалів та ядерних об'єктів від можливих диверсій я ділився з нашими партнерами під час саміту з питань ядерної безпеки у США на початку цього місяця. Боротьба проти можливого ядерного тероризму має координуватися на міжнародному рівні, і в цій співпраці бере активну участь Служба безпеки України.

Це стосується, до речі, і новітніх кіберзагроз, які в часи Чорнобиля для нас ще просто не існували. Якщо вірус BlackEnergy використали для атаки на наші обленерго, то де гарантії, що подібні технології не загрожують і атомним станціям?

На саміті я також наголосив, і сьогодні - повторюю, що в окупованому Росією українському Криму Кремль розміщує елементи свого ядерного потенціалу. Ми і наші партнери маємо вирішити, як покращити гарантії безпеки з боку ядерних держав для тих країн, які не володіють зброєю масового знищення.

Втім, Чорнобиль показав, що і «мирний атом» - дефініція доволі умовна. Часом він такий же небезпечний, як сама ядерна зброя. Позбулися обжитих домівок понад сто п'ятнадцять тисяч мешканців Прип'яті та Чорнобиля, районних центрів та сіл 30-ти кілометрової зони. Радіонуклідами було забруднено 2300 населених пунктів, на території яких проживало близько двох з половиною мільйонів чоловік. Важко збагнути, але в десятикілометрову зону, напевно, вже ніколи не повернуться люди! Медицина і статистика не можуть встановити точної кількості жертв, але прямі й опосередковані людські втрати, кількість тих, хто помер чи став інвалідом, вимірюється сотнями тисяч.

Чорнобильську АЕС ми вивели з експлуатації наприкінці минулого століття, але проблема наслідків катастрофи все ще залишається відкритою. Вони важким тягарем лягли на плечі українського народу, і ми ще далекі від їх остаточного подолання.

За нинішніх непростих часів для України особливо важлива підтримка світової спільноти. І в день тридцятих роковин катастрофи від імені українського народу я хочу ще раз висловити щиру подяку міжнародним організаціям і фінансовим інституціям, державам-донорам і партнерам, громадським організаціям та усім небайдужим людям, які допомагали і продовжують допомагати Україні долати наслідки однієї із наймасштабніших техногенних катастроф в історії людства.

Вчора міжнародні донори на конференції зі збору коштів за рахунок своїх джерел ухвалили рішення про додаткові внески на реалізацію чорнобильських проектів на загальну суму 87 з половиною мільйонів євро. Цим ми завдячуємо ЄБРР, Сполученим Штатам Америки; всій «Великій сімці», в якій зараз головує Японія; Європейському Союзові.

І я наголошую, що підписані сьогодні документи щодо виділення Європейським банком реконструкції та розвитку додаткових коштів на добудову сховища відпрацьованого ядерного палива стануть ще одним кроком у нашій спільній праці.

Будівництво нового безпечного конфайнменту, який велетенським куполом накриє саркофаг, так само фінансується за рахунок коштів Чорнобильського фонду «Укриття» Європейського банку реконструкції та розвитку, вкладником якого є 25 країн.

Дорогі співвітчизники!

З нагоди роковин Чорнобиля до нас, українців звернувся Вселенський Патріарх Варфоломій, який є Предстоятелем нашої материнської Церкви, від якої до нас прийшло Християнство.

Його Святість молиться за те, аби пам'ять про Чорнобиль була вічною і не даремною і закликає нас «згадати імена всіх тих, відомих і невідомих, які втратили своє життя, бо пам'ять пов'язує нас з минулим, змінює нашу поведінку і ставлення до сьогодення та покладає на нас відповідальність за майбутнє».

Я знаю, що сьогодні жертв катастрофи поминають в усіх церквах, молитовних домах, мечетях та синагогах України. Про це днями ми говорили на Всеукраїнській раді церков та релігійних організацій з їхніми предстоятелями та керівниками.

Чим далі відходимо від Чорнобиля-86, тим вище оцінюємо дії ліквідаторів: пожежників,будівельників, військовослужбовців, персоналу ЧАЕС, медиків, співробітників МВС, науковців. І, зрозуміло - тогочасних волонтерів.

Із нестихаючим болем у серцях згадуємо тих, хто поклав свої життя у боротьбі з ядерною смертю.

Шануємо тих, хто втратив здоров'я і потребує особливої уваги від держави і суспільства.

Я висловлюю глибоку вдячність мужнім учасникам ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС і тим, хто нині продовжує виконувати складні й відповідальні завдання на станції та у зоні відчуження.

Вважаю, що Уряд в цих скрутних умовах економічної кризи, спричиненої російською агресією, має таки винаходити на потреби чорнобильців максимум можливого із бюджету - після задоволення потреб на оборону та безпеку.

Чорнобильська аварія, як і аварія на АЕС «Фукусіма – 1» в Японії, ще довго залишатиметься подіями планетарного масштабу як виклик усьому людству. Подібні катастрофи не зважають на державні кордони, носять глобальний характер.

Чорнобиль поставив на порядок денний безліч безпекових, інженерно-технологічних, екологічних і медичних завдань і проблем, ще й досі не вирішених.

В той же час - це випробування дало нам відчуття єдності, породило могутню енергію мужності, солідарності, жертвності і співчуття.

Чорнобиль показав, що ми, українці, сильний народ, здатний подолати навіть атомного демона.

Завершити хотів би, як і починав, словами великої Ліни Костенко: «Поховані чорнобильські ліси! Не забувайте наші голоси».

Маємо зробити все, щоб ліквідувати наслідки катастрофи, і не допустити її повторення, і упаси нас Господи, щоб це ще раз де небудь повторилося.

Жорсткі та ефективні заходи із ядерної безпеки повинні бути ключовим пріоритетом у галузі атомної енергетики.

Ясно, що ані сьогодні, ані завтра Україна, диверсифікуючи поставки енергоносіїв і виборюючи енергетичну незалежність, не зможе відмовитися від атомної енергетики. Але в той же час ми маємо думати і про нові технології, і про альтернативи та нетрадиційні джерела енергії, про збільшення енергоефективності. Питання енергозбереження, до речі,

одразу після свят обговорюватимуться на Національній раді реформ і про співпрацю в цьому напрямку ми сьогодні також говорили з Президентом ЄБРР.

Впевнений, все у нас вийде. Впевнений - все буде добре, дорогі співвітчизники!

Слава Україні!

26 Квітня 2016